

NERATOVICE A VÁLKY

Projekt měl připomenout jednak některé důležité válečné události spojené s Neratovicemi, jednak nastítnit, jak války ovlivnily život lidí v Neratovicích a blízkém okolí

Témata:

- **středověk:**
- jez v Lobkovicích – spor o jez
- **novověk:**
- třicetiletá válka – „bitva“ u Lobkovic“, důsledky války
- **moderní doba:**
- Prusko-rakouská válka 1866, zničení mostu v Mlékojedech
- I. světová válka – legionáři, život za války
- II. světová válka – nálet na Neratovice, stavba nového chemického závodu, oběti války

Účastníci dílny:

téma jez v Lobkovicích

- Nýdrle, Kyncl, Kuzminský – sekunda B

téma třicetiletá válka

- Grunt, Bíba, Málek – tercie B

téma prusko-rakouská válka, oběti II. světové války

- Tintěra (kvarta B), Pavelka (sekunda A), Šebele (sekunda B)

téma I. světová válka, výstavba Spolany

- Povondra (kvinta B), Kopřiva (sekunda A)

téma nálet na Neratovice

- Setnička, Kleinert – sekunda B

A black and white photograph of a wooden trestle bridge spanning a river. The bridge is constructed from numerous wooden planks and beams, with a small wooden structure or gate in the middle. Several people are walking across the bridge. In the background, there is a white house with a dark roof, surrounded by trees and foliage. The river is calm, and the overall scene is peaceful.

Lobkovický jez

Historie

- Důležité postavení ve sporu krále Václava IV. a arcibiskupa Jana z Jenštejna
- Vybudován Janem Čůchem ze Zásady (tehdejším majitelem Lobkovic)
- Jan Čůch obviněn arcibiskupem do zasahování do Neratovic tj. arcibiskupského
- Spor řešil král

Jan z Jenštejna

- Biskup(Míšenský), šlechtic, umělec a kancléřem českého krále Václava IV.
- Zastával funkci třetího pražského biskupa římskokatolické církve
- Sídlo: Praha
- 1347-1400
- Držen na Karlštejně po sporu s Václavem IV.

Jan Čůch ze Zásady

- 1350-1410
- Český šlechtic a diplomat(1380-1410)
- Rovněž vystupoval jako předseda zemských českých sněmů
- Členem jedné z prvních generací Čůchů ze Zásady
- Profese-diplomat
- Pocházel ze šlechtického rodu nedaleko Mnichova Hradiště
- Posléze žil na svém statku v Lobkovicích

Václav IV.

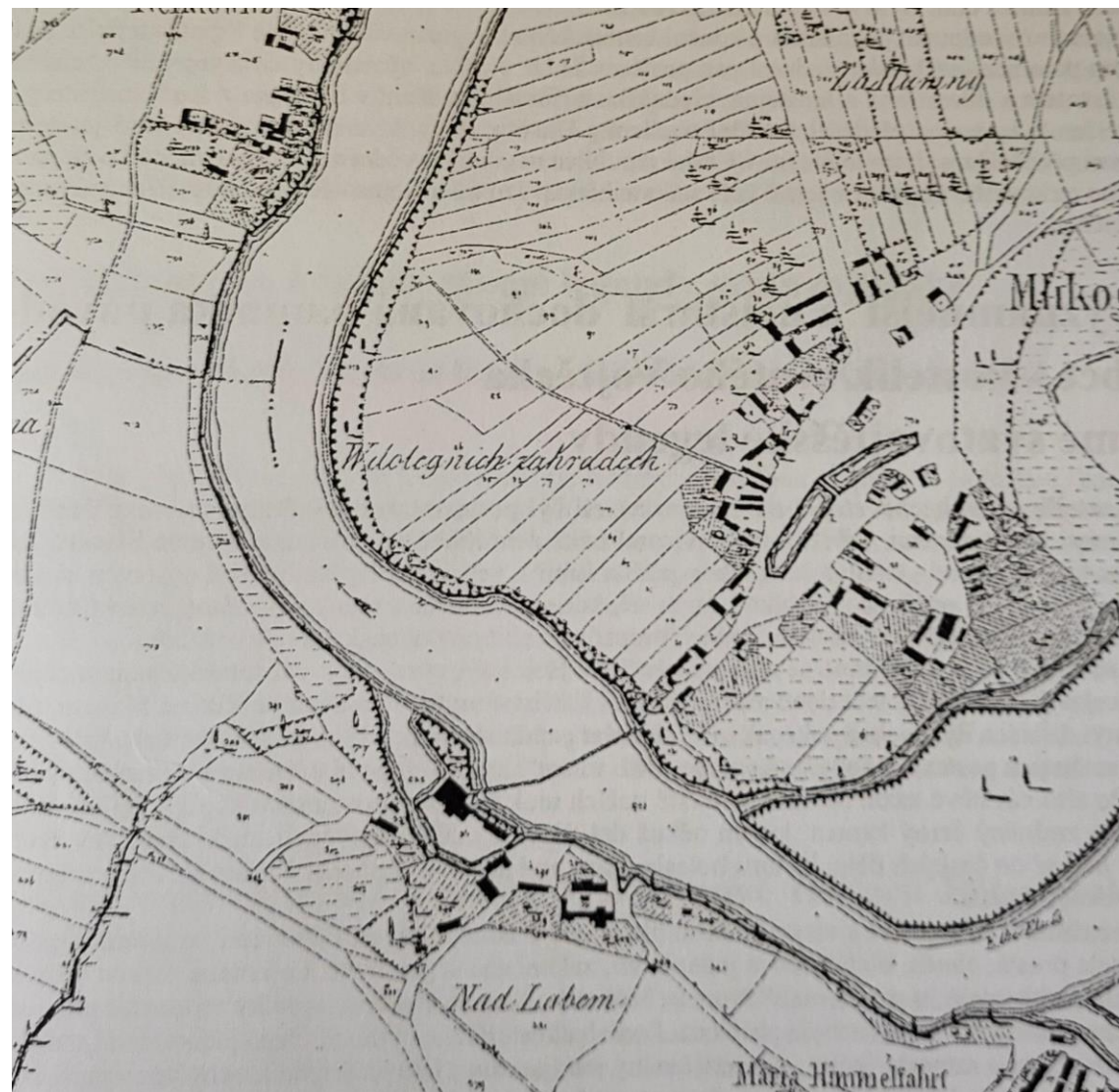
- 1361-1419
- Otcem byl Karel IV.
- Do smrti nejdelší vláda v Čechách
- Římský Císař
- Z rodu Lucemburků

- Strany: Jan Čůch ze Zásady-Jan z Jenštejna
- Podle F. Palackého zde byl poprvé v historii Čech použity ruční zbraně na střelný prach
- Složení střelného prachu:
Dusičnan draselný, Hnědé uhlí, síra
- Spor zasahoval do státní politiky
- Spor krále Václav IV. a arcibiskupa Jana z Jenštejna

Důvody vzniku sporu

- Neratovice vlastnil Jan z Jenštejna
- Lobkovice vlastnil Jan Čůch ze Zásady
- Důvodem sporu byla výstavba jezu na Labi Janem Čůchem
- Jan z Jenštejna protestoval
- Rozhodl se použít vojsko a jez zbořili

Zdroje:

- https://www.bing.com/search?q=lobkovick%C3%BD+z%C3%A1mek&gs_lcrp=EgRlZGdlKgclABBFGMIDMgcIABBFGMIDMgcIARBFGMIDMgcIAh
- Wikipedia

Bitva u Lobkovic

Třicetiletá válka

Historický kontext a příčiny konfliktu

1 Povstání českých stavů proti Habsburkům

Neshody mezi českými stavy a panovnickým rodem Habsburků vedly k ozbrojenému konfliktu, jenž se stal počátkem Třicetileté války.

2 Sílící vliv Ferdinanda II.

Snaha Ferdinanda II. o centralizaci moci a upevnění katolické víry v zemích Koruny české vyvolávaly odpor místní šlechty.

3 Problematická volba nového krále

Volba Fridricha Falckého za českého krále v roce 1619 vyústila v přímý vojenský střet s císařem Ferdinandem II.

Soupeřící strany

Strana Českých Stavů

Císařská Strana

Bitva u Lobkovic byla šarvátka v rámci Třicetileté války

- **Střet mezi císařskými oddíly armády generála Vavřince IV. a švédskou armádu polního maršála Johana Bannéra, který si chtěl zajistit volnou cestu do Prahy**
- **Odehrála se 29. května 1639**

Důsledky bitvy u Lobkovic

**Vypálení zámku v
Lobkovicích, obec téměř
vylidněna**

**Volná cesta do Prahy
pro Bannéra**

Význam třicetileté války na další vývoj českého království

Zásadní Obrat

Tato porážka znamenala konec české protihabsburské rebelie a zahájila dlouhé období habsburské nadvlády.

Neratovice – Prusko-rakouská válka

Jiří Pavelka, Jan Šebele a Jan Tintěra

Prusko-rakouská válka

- po Prusko-dánské válce z roku 1864
- touha Pruska po sjednocení Německa
- zájem Německa o získání rakouského Holštýnska
- následný vpád Pruska do Holštýnska, Rakousko vyhlásilo válku Prusku
- velká převaha Pruska → zničení Rakouské armády
- spouštěč Rakousko-uherského vyrovnání → dualizace Habsburské monarchie

křesadlová puška s
bajonetem

Neratovice za Prusko-rakouské války

- zničení železničního mostu přes Labe
- vyhozen do povětří Terezínskou posádkou → zničení zásobovacích tratí, ztížení postupu Pruského vojska do rakouského území
- železniční bitva na nádraží v Neratovicích → jeden z mála úspěchů armády Rakouského císařství v prohrané válce
 - ztráty: jeden rakouský voják, 178 pruských
- Návaznost na Rakouskem vyhranou bitvu u Trutnova → nebýt ji, postup armády Pruska by byl mnohem rychlejší.

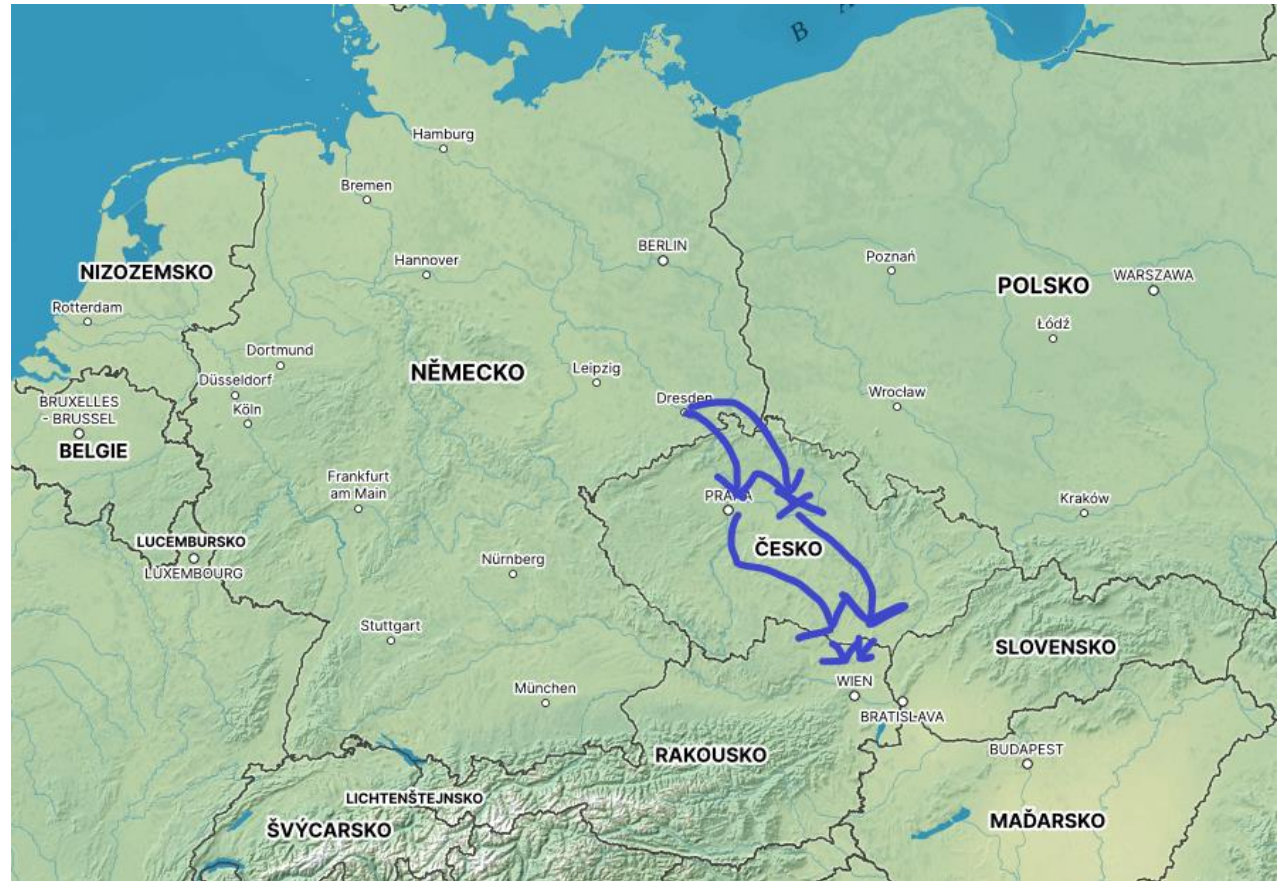

Abb. 28. Eisenbahn-Viadukt der Nordbahn bei Böhme nach der am 11. Juli 1900 erfolgten Sprengung, mit dem von den preussischen Truppen hergestellten Proviantweg.

Vliv železnice na Prusko-rakouskou válku

- velké urychlení zásobovacích tras, možnost přepravy více zboží
- obsazení takřka celého území Čech
- rychlý postup Pruska k Vídni (30 km od Vídně)
- celkově rychlé vítězství Pruska díky železniční síti, která umožňovala rychlý postup, což přispívalo k demoralizaci rakouské armády

tažení pruské armády

Vliv Itálie na Prusko-rakouskou válku

- Itálie stála na straně Pruska
- Rakousko nuceno bojovat na dvou frontách
- Nebýt Itálie, Rakousko by dost možná Prusy ani k Neratovicím nepustilo.
- Ztráta Rakouských držav v severní Itálii → ztráta velké části vlivu Rakouska
- Nepřímý vliv na odpálení onoho železničního mostu, jelikož by se bez zapojení Itálie Prusové k Neratovicím dostali mnohem pomaleji, ne-li vůbec.

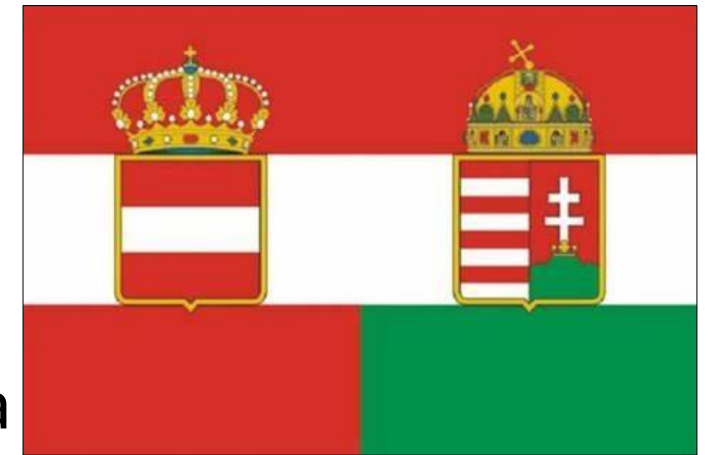
Vývoj mostu v Neratovicích

- rekonstrukce dokončena ještě v zimě 1866/67
- dále pak přestavován v letech 1884, 1911 a 1983
- aktuální konstrukce z roku 1991
- mezi lety 1983 a 1991 existovala pouze provizorní stavba hlavně pro účely zásobování
- dnes již nemá nosné pilíře v korytě

dnešní stavba mostu

Důsledky Prusko-rakouské války

- Posílení moci Pruska a Itálie, oslabení Rakouska
- Částečný vliv na sjednocení Německa a definitivní sjednocení Itálie (1871)
- R-U vyrovnání (1867)
- pokusy o Česko-rakouské vyrovnání → k němu ale nikdy nedošlo
- nutné ústupky Rakouska vůči minoritám ve své říši → drobečková politika

Neratovice za 1. světové války

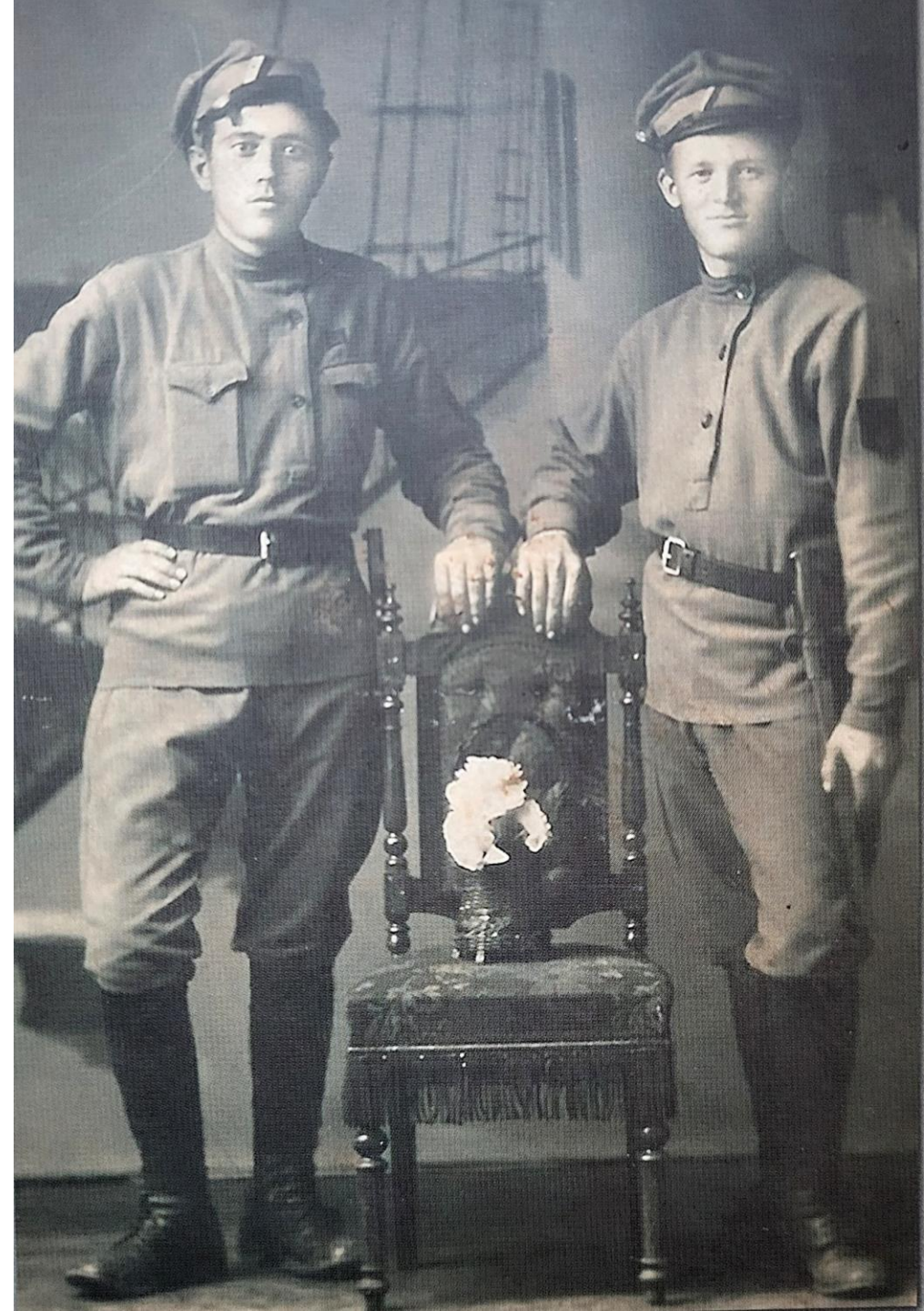
Život

- Nedostatek peněz, potravin
- Hospodářům byly brány přebytky
- Občané směňovaly suroviny
- Ve škole v Lobkovicích byly zhotovovány zimní součásti oděvu (rukavice, čepice a dal.) pro vojáky na frontě
- Víc hlídek (např. na železnici)
- Nedostatek kovů (tavení zvonů...)

Legionáři

- Legie = Dobrovolný zahraniční voj. odboj
- v legiích bojovalo 29 legionářů z Neratovic a okolí
- Bojovali v Rusku, Itálii a Francii
- na fotografii jsou legionáři Dvořák a **Antonín Křtěn** vpravo (ze Zálezlic, později z Libiše)
- Pan Křtěn byl zajat v roce 1916
- Do legií v Rusku se přihlásil v roce 1917, sloužil u nemocničního vlaku
- Pravnuk pana Křtěna navštěvoval v 90. letech 20. st. Gymnázium Františka Palackého

Jozef Václav

Jitka Feď

Marek Václav

Edvard Václav

Franz Václav

Polán Václav

Šimon Václav

Novák Václav

Uher Václav

Štápa Václav

Křen Antonín

Veselý Josef

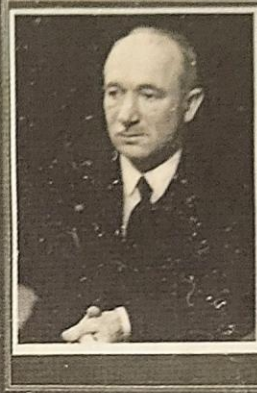
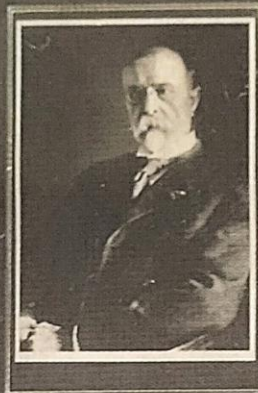
Fazončí Antonín

Formánek Antonín

Václav Václav

ČLENOVÉ
JEDNOTY ČSL. OBCE LEGIONÁRSKÉ
V PERATOVICÍCH
ROK 1938

Šupal Václav

Horák Antonín

Vacek Antonín

Beneš Antonín

Kočí Václav

Tika Václav

Štěpánek Josef

Vojtěch Václav

Norák Václav

Kůrka Václav

Jirka Jm.

Sedláček Rudolf

Šulc Václav

Vondráček Jm.

Reisinger Josef

Jinyort Václav

Havlík Václav

Chalabák Josef

Uher Josef

Nechleba Josef

Památníky na I. sv. válku

- Mlékojedy-U rybníčku
- Neratovice-Kostomlatské sady
- Lobkovice-náves před kostelem
- Byškovice-před budovou školy

Nálet na Neratovice

Základní informace

- Místo dopadu: lesík u dnešní 3. vrátnice Spolany, staré Neratovice a kolejiště poblíž viaduktu
- Úmrtí: 53 osob, 39 mužů, 14 žen a 6 dětí
- Datum a čas: 22.března 1945, 12:32 a 12:50
- Památky: pomník

Proč zrovna Neratovice

- Důvod: letecké armády nálet, jehož cílem byla rafinérie minerálních olejů v Kralupech nad Vltavou. Vlivem navigační chyby a technického problému ale 28 letadel bombardovalo Neratovice, na které shodily 254 tříštivo-trhavých pum kalibru 500 liber

budova dnešního GFP

Technika

- Letadla: Consolidated B-24 Liberator
- Země původu: Spojené státy americké
- Technické údaje: Osádka: 11 mužů
Rozpětí: 33m, délka: 20m, výška: 5,5m
- Hmotnost: Prázdná hmotnost: 16 556 kg, Vzletová hmotnost: 24 948 kg,
Maximální vzletová hmotnost : 29 484 kg
- Pohonná jednotka: čtyři dvouhvězdicové čtrnáctiválce Pratt & Whitney R-1830-

65 Twin Wasp přeplňované turbokompresorem, každý o maximálním výkonu 1200 hp (895 kW)

Letka

- Jednotka: 15.letecká armáda(15th Air Force)
- Letouny: B-17(Flying Fortres)
B-24 (Liberator)
- Základny: jižní Itálie, v okolí města Foggia

Piloti na fotce nejsou letci z 5 letecké armády

Tryzna za oběti náletu

- 13. 7. 1945
- v lesíku u Spolany

Památníky na nálet

- Pomník ve starých Neratovicích: (úplně v pravo) pomník padlých při leteckém náletu

ZDE PADLI

22.3.1945

Václav	PÁTEK	1.10.1884
Josef	ČERVA	22.11.1891
Jar.	SMOLÍK	1.8.1902
Alotš	FAFEJTA	2.11.1925

ČEST JEJICH PAMÁTKY

Pomník u III. vrátnice Spolany

Pažené domy v Tovární ulici. V pozadí výhled na kostel a nádraží, vlevo škola.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

M. A. Hadd

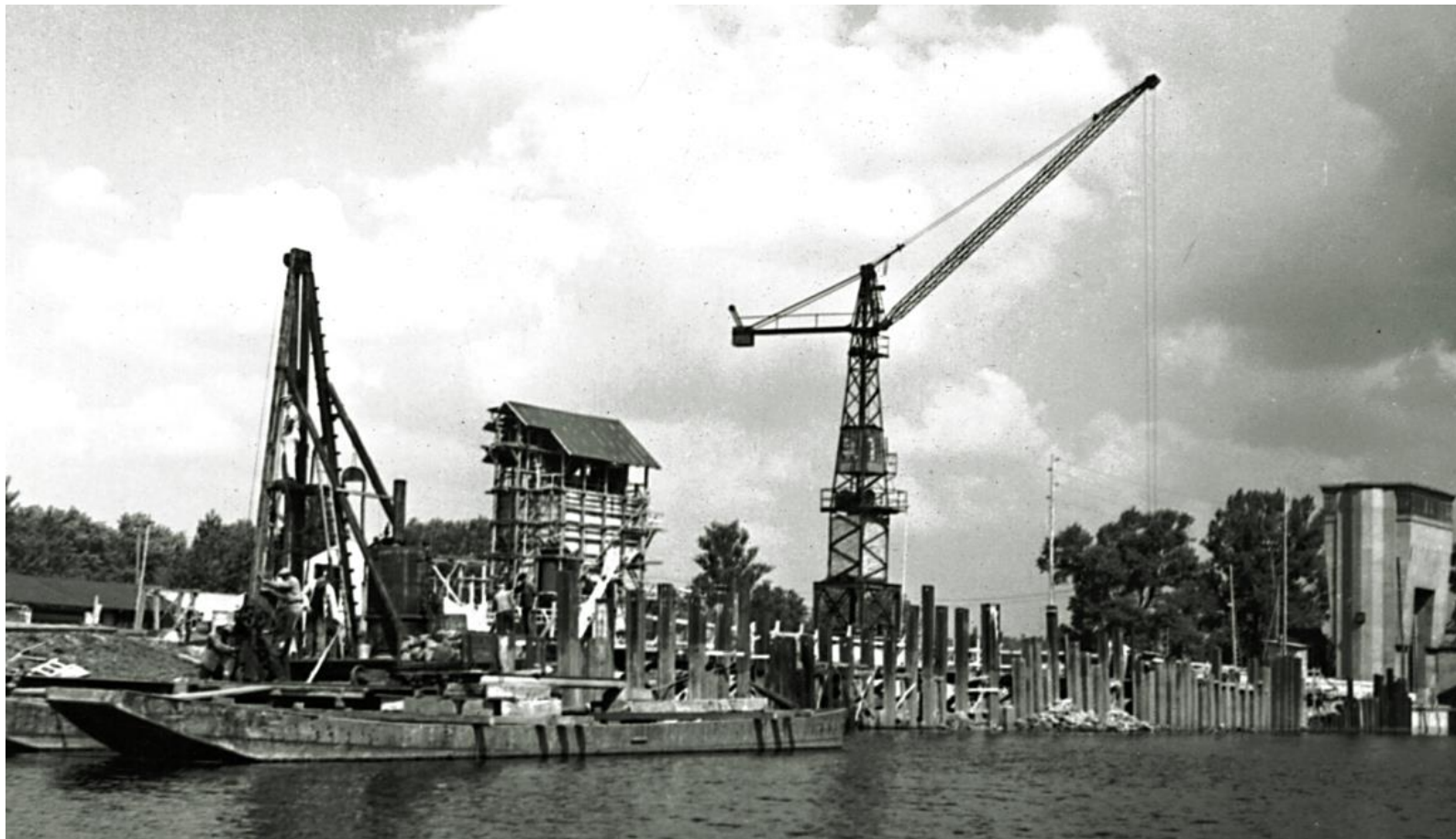
Informační deska na nádraží v Neratovicích

Zdroje

- <https://www.google.com/search?q>
- <https://cs.wikipedia.org/wiki>
- www.libis.cz

Zdroje

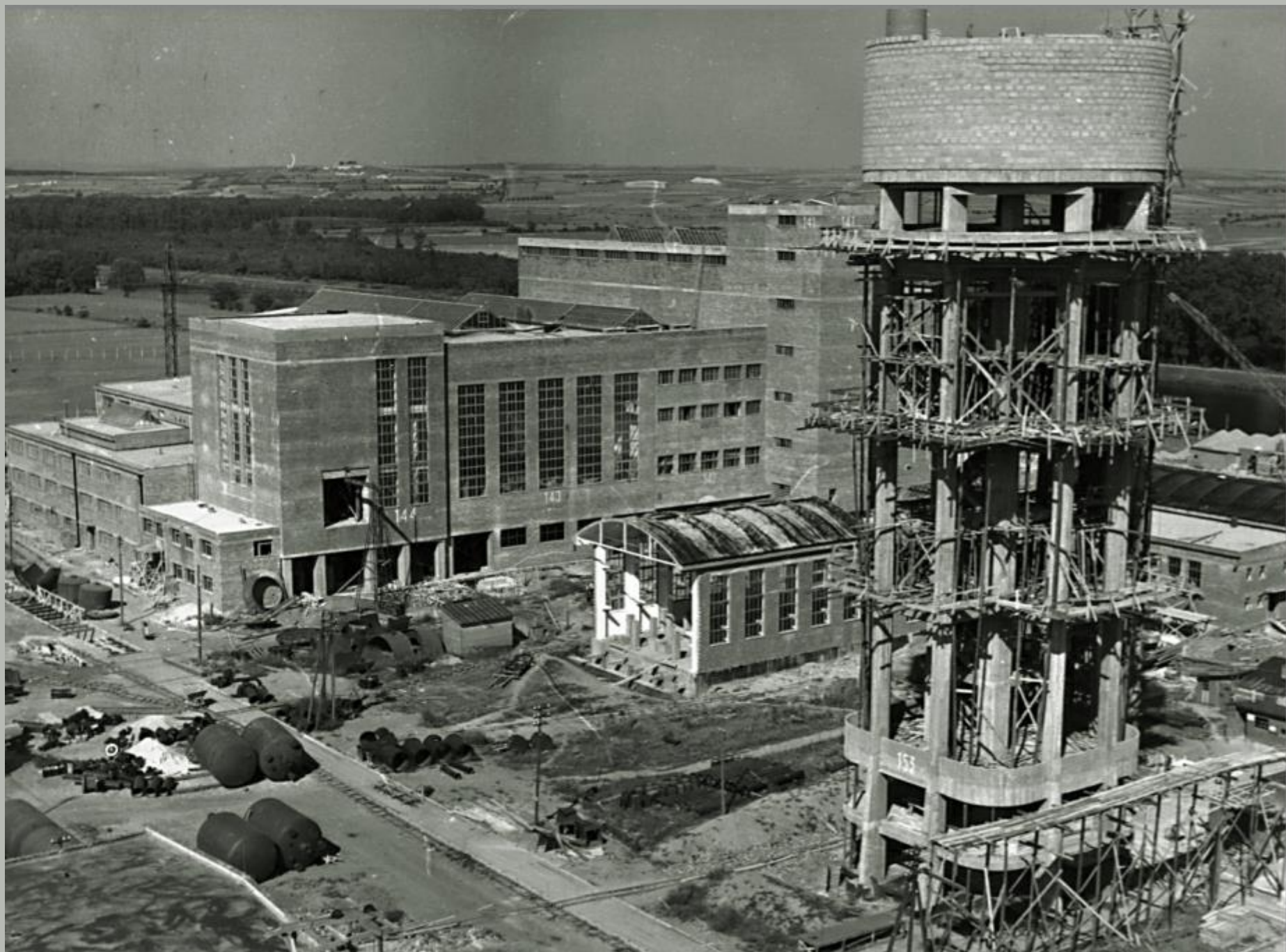
Výstavba nového chemického závodu v Neratovicích za II. světové války

Spolana

- Začátek stavby – po zabrání Sudet začal **Spolek pro chemickou a hutní výrobu** budovat nový závod v Neratovicích za zabraný závod v pohraničí
- za války stavba nového závodu pokračovala
- měla v něm být zpracovávána bavlna a vyráběna stříž
- Během bombardování v březnu 1945 zemřelo 10 zaměstnanců, kteří se schovávali v lesíku před závodem
- závod zasažen nebyl
- 1950 se Spolana osamotnila

Neratovické oběti 2. sv. vátky

Jiří Pavelka, Jan Šebele a Jan Tintěra

Židé

- Někteří, kteří zemřeli kvůli židovskému původu, židy se ani necítili, měli pouze židovský původ
 - židovství se předává mateřstvím
- běžní lidé, nikterak nevyčnívali z kolektivu
- synagogy v Kostelci n/Labem a na Mělníku = zničeny za komunismu
- leden 1943 – deportace do Terezína
- 46 osob, pouze 7 přežilo
- Dnes některé z nich připomínají kameny zmizelých v Neratovicích

Sokolové

- Po nástupu Heydricha bylo zatčeno 13 neratovických sokolů
- většina z nich zahynula v koncentračním táboře

Vojáci

- Bojovali za vlast na západní frontě
- po válce zapomenuti a perzekuováni komunisty
- RAF (Britské královské letectvo)
 - Ladislav Uher
 - Jaroslav Smejkal
 - Pavel Tauber
- Československá obrněná brigáda
 - Jindřich Hanzlík (tankista)

Osudy hrdinů z Neratovic

- všichni byli zapomenuti a někteří dokonce i perzekuováni, bez ohledu na to, zda padli či nikoliv
- Ladislav Uher = padl v bitvě o Británii
- Jaroslav Smejkal = přežil, po válce se stal dělníkem, nebyl perzekuován
- Pavel Tauber = přežil, rehabilitován v roce 2000, když mu město zároveň uspořádalo oslavu k 80. narozeninám
- Jindřich Hanzlík = přežil, žil mimo Neratovice, dobrý kamarád Jaroslava Smejkal, také nebyl perzekuován

květen 1945
vojáci Rudé armády před
tehdejší Masarykovou ZŠ
(dnes GFP Neratovice)

Zdroje:

- Kotlaba, Křtěn: Legionáři z Neratovic, Baron, Hostivice 2018
- Čejka, Landová, Landa, Pecháček, Šanda: Na březích Labe, Baron, Hostivice
- Palacký: Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě, Praha, B. Kočí 1926
- Miškovský, Železnice a Neratovice, GFP Neratovice 1993
- Jinoch: František Palacký a Lobkovice, GFP Neratovice 1998
- Plavec, Bomby nad Řípem, Svět křídel, Cheb 2008
- Novák, Čejka, Dvořák, Šanda: Neratovice 1945, fakta a vzpomínky, Baron, Hostivice 2015
- Pavlík: Neratovice-tudy šla historie, město Neratovice 2003
- internetové stránky